

News From Home

Vejledning til undervisningsmateriale

Hos Viborg Kunsthall har vi Riddergade AIR – et kunstnerprogram, hvor internationale kunstnere har mulighed for at komme på et ophold i form af et Artist Residency.

Viborg Kunsthall har haft to kunstnere, Anne Fehres (NL) og Luke Conroy (AU) boende og de har under deres ophold lavet en række værker i forbindelse med deres projekt, News From Home. De bruger collage, som medie og har skabt en lang række værker med udgangspunkt i Viborg by. De har udforsket byen ned i de helt små detaljer, de har bl.a. dykket ned i gamle arkivbøger og snakket med et utal af forskellige personer og mennesker med alverdens fortællinger om Viborg.

Det er blevet til 25 forskellige collage-værker med hver deres fortælling. Viborg Kunsthall har skabt et undervisnings sæt med de 25 værker, som indeholder selve billedet, den engelske fortælling og dansk oversættelse, samt et punkt med inspiration til undervisningen med forslag til, hvad værkerne og fortællingerne kan anvendes til i undervisningen.

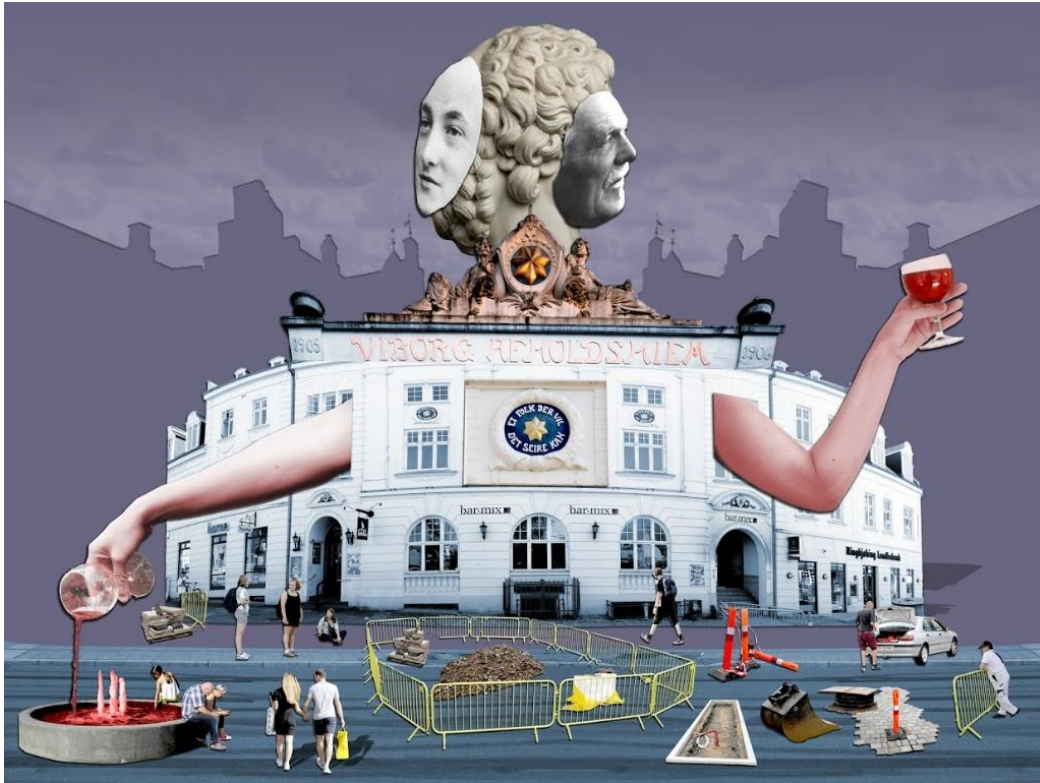
Fakta om Riddergade AIR

Riddergade AIR er en kunstnerisk platform placeret i hjertet af Jylland, hvor billedkunstnere kan udvikle og fordybe sig i deres kunstneriske praksis, styrke deres netværk og blive en form for ambassadører for ikke bare Viborg, men også for Danmark og dansk samtidskunst.

Vi tilbyder med Riddergade AIR kunstnerne gode værkstedsfaciliteter, assistance til opgaver af praktisk og kunstfaglig art, samt adgang til et bredt lokalt, nationalt og internationalt netværk. Programmet skaber forbindelser mellem residenterne og danske kunstnere, og faciliterer nye muligheder for international udvikling af den danske samtidskunstscene.

I 2020 får vi besøg af 4 kunstnere fra forskellige dele af verden. Kunstnerne er udvalgt af en kunstfaglig jury og er hver især blevet tildelt et tre måneders ophold samt et økonomisk tilskud.

Afholdshotellet

Dansk:

Afholdshotellet har en kontrastfyldt historie. I begyndelsen af 1900-tallet blev det brugt som base for afholdsbevægelsen, der var imod indtagelse af alkohol. Mange forskellige beskeder og budskaber som støttede denne sag, blev en del af bygningens ydre design. I dag står budskaberne der stadig, men indvendig er den blevet til byens natklub. Under samme tag, hvor alkohol engang var forbudt, fester hundredvis af mennesker til rytmen af musik under alkoholens påvirkning.

English:

The Afholdshotellet has a history of contrasting personalities. In the early 20th century it served as a base for the abstinence movement, those against the consumption of alcohol. Various messages supporting this cause became part of the buildings outside design. Today these messages remain, yet inside it has a new personality as a nightclub. Under the same roof where once alcohol was condemned, hundreds of people now party into the night under its influence.

Spørgsmål:

Undersøg hvad det er for nogle budskaber der står på bygningen. / Undersøg og forbered et oplæg om afholdsbevægelsen.

Asani kvinderne

Dansk:

I en gammel tobaksfabrik i Viborg, begyndte Aage Sørensen at producere kvindeundertøj i 1940. Tre statuer, 'Asani kvinderne' var vidner til hele fabrikkens historie (som også indeholdt en voldsom brand!). De stod som vidner foran fabrikken.

Da fabrikken skulle lukke, blev kvinderne båret væk og adskilt for at finde nye hjem andre steder. To af statuerne fandt et nyt ståsted i Viborg, men den 'stående kvinde' blev sendt til auktion i København. Som respons, blev et redningshold sendt afsted. Statuen var blevet set af mange potentielle købere, og auktionsprisen steg hurtigt. På trods af dette, havde redningsholdet heldet med sig, selvom de gik langt over budgettet. Holdet vendte tilbage med tomme lommer, men kunne atter forene de tre kvinder i parken.

English:

In 1940 at a former tobacco factory in Viborg, Aage Sørensen began making lingerie in his 'Asani factory'. During the factory's history (which included a dramatic fire) three statues, 'The Asani Women' stood as a witness in front of the factory.

At the closure of the factory the women were carried apart to find new homes elsewhere. While two of the statues found a place in Viborg, the 'Standing Woman' went to auction in Copenhagen. In response, a rescue team was sent. The statue had caught the eye of many potential suitors and meant the auction price quickly rose beyond expectations. Despite this, the rescue team was successful but went well over budget. The team returned with empty pockets and reunited all three women in the park.

Inspiration til undervisningen:

Se om du kan finde mere om tobaksfabrikkens historie. / Ekskursion til de tre skulpturer. / Skriv en kort stil om den 'stående kvindes' rejse mellem Viborg og København, og den redningsaktion som blev sat i gang.

Der var engang...

Dansk:

I 1529, før reformationen kom til Viborg, stod der 12 kirker rundt om i byen. Under kongens ordre blev de snart revet ned for at gøre plads til en ny ordening.

I dag er der officielle, men meget diskrete mindesmærker til disse kirker på deres tidligere placeringer. Hvis man er opmærksom, kan man dog se uofficielle minder over alt. Efter kirkerne blev revet ned, var de lokale ressourcestærke og mange af stenene blev genbrugt rundt omkring i byen. I dag kan man finde dele af kirkerne i væggene på bygninger og i stenene under vores fødder.

English:

In 1529, prior to the reformation in Viborg, there stood 12 parish churches across the city. Under the orders of the king however, these were soon torn down to make way for a new order.

Today there are official but discrete memorials of these churches at their former locations. Look closely however, and unofficial reminders lay all around. After the churches were torn down, the locals were resourceful, reusing many of the stones throughout the city. Today you can find parts of the churches in the wall of buildings and the stones under your feet.

Inspiration til undervisningen:

Er det muligt at finde kirkernes placering i byen? / Hvilke mindesmærker er sat op for kirkerne? / Vælg en kirke og forbered et kort oplæg. / Undersøg reformationen i Viborg og skriv en kort stil.

Pølsevogn

Dansk:

Når man står på Gl. Århusvej i Viborg og kigger opad, kan man se en togskinne der ligner en spændende rutsjebane. Det er ikke en hemmelig forlystelsespark, men i stedet en vandret elevator som transporterer Viborg Regional Hospitalets patienter, pårørende og personale mellem bygning 5 og patienthotellet. De lokale kalder elevatoren for 'Pølsevognen' fordi kabinernes form minder dem om en tid, hvor der var mange pølsevogne i Danmark.

Da elevatoren skulle bygges, blev den registeret som en rutsjebane, fordi den bevæger sig vandret og ikke lodret som en normal elevator. Den bevæger sig dog over så kort en afstand, at det kun tager 60 sekunder, så elevatoren er nok Danmarks mest kedelige rutsjebane.

English:

When you look up on the Gl. Århusvej in Viborg you will see a railway that looks like an exciting rollercoaster. This is not a hidden amusement park however, but rather, a horizontal elevator that transports the Viborg Regional Hospital's patients, relatives and staff between block five and the patient hotel. The locals call it their "Pølsevogn" because the cabin reminds them om the time of the many sausage wagons in Denmark.

During the construction of the elevator, because it moved horizontally and not vertically, it was unable to be registered as a standard elevator. Instead, it had to be registered as a rollercoaster. Travelling the short distance over the space of 60 seconds however means that this transport might be referred to as Denmark's most boring rollercoaster.

Inspiration til undervisningen:

Tegn din egen pølsevogns rutsjebane. / Skriv en kort stil om rutsjebanen, hvis den rent faktisk var en pølsevogn. / Skriv en kort stil om rutsjebanen, hvis den stadig havde samme funktion, men rent faktisk var en vild rutsjebane.

Viborg, Hellig Bjerg

Dansk:

Navnet 'Viborg' er blevet skrevet på mange måder i dets lange historie – Wiborg, Wibjerg, Wibjærgh, Wybærgh, Wiburgh og på latin, Wibergis. Alle disse versioner beskriver et 'helligt sted' på et bjerg.

I dag vil nogle måske grine over antydningen om at vi står på toppen af et bjerg, men navnets oprindelse kommer fra Viborgs vigtige historiske rolle som handelscentrum i Danmark. Når rejsende nærmede sig byen, tronede Viborgs kirker højt op over horisonten. Selvom byen ikke ligger særlig højt oppe, så blev navnet hængende.

English:

The name 'Viborg' has been written many ways in its long history - Wiborg, Wibjerg, Wibjærgh, Wybærgh, Wiburgh and in Latin, Wibergis. Each of these versions describe a 'holy place or sanctuary' on a mountain.

While today some may laugh at the suggestion of being on top of a mountain, the origin of this name owes to the fact that historically Viborg was in the centre of a busy travel and trading route through Denmark. As travelers approached, Viborg and its churches seemed to rise high above the horizon. Despite its relatively small altitude, the name stuck.

Inspiration til undervisningen:

Hvad betyder navnet på den by du bor i? / Undersøg Viborgs rolle som handelscentrum. / Hvad kan du ellers finde ud af om Viborg som historisk by – undersøg og forbered et kort oplæg.

Gedemælk

Dansk:

I 1880'erne var tuberkulose et stort sundhedsproblem i Danmark. I løbet af denne tid, døde 1 ud af 7 af sygdommen, og tallet var endnu højere på landet. Ole Pedersen Pyndt fra Viborg, som mistede sin mor til sygdommen, hjalp med at bringe problemet under kontrol.

Under et besøg i Tyskland fandt Ole grunden til den høje dødelighed, nemlig upasteuriseret komælk. 20% af kørerne bar sygdommen og mælken blev blandet sammen på gårdene, så chancen for smitte var stor. Ole fandt ud af, at gedemælk var meget mindre udsat for at blive smittet. Med denne viden vendte han tilbage til Danmark og spredte sine idéer, og reddede mange liv som resultat.

English:

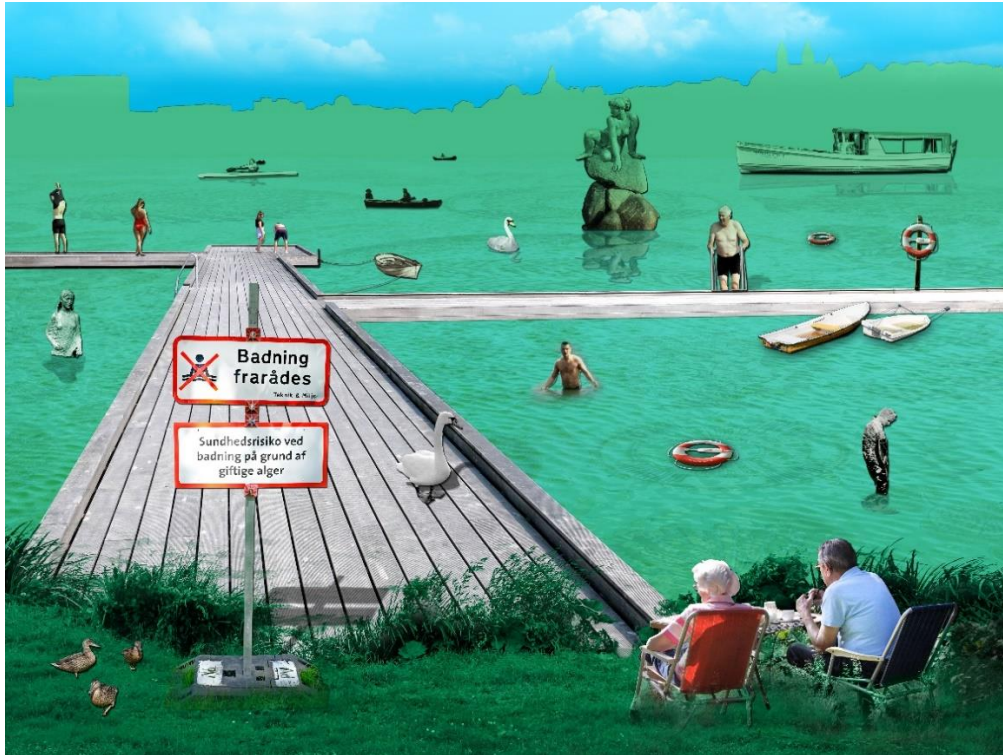
In the 1880's, tuberculosis was a major health concern throughout Denmark. During this time, one in seven people died from the disease, with even higher rates recorded in the countryside. Ole Pedersen Pyndt from Viborg, who lost his mother and child to the disease, helped to bring this problem under control.

On a visit to Germany Ole learnt that the reason for the high tuberculosis rates was the drinking of unpasteurized cow's milk. As twenty percent of cows carried the disease, and milk was being mixed together in the farms, contamination was likely. In contrast, Ole found that goat's milk was much less likely to be contaminated. With this knowledge he returned to Denmark and spread his ideas, saving many lives as a result.

Inspiration til undervisningen:

Gå ind på Danmarks Statistik og find statistikker over ... / Hvordan laver man egentlig mælk? / Forbered et oplæg om tuberkulosens historie i Danmark.

Alger

Dansk:

Nørresø og Søndersø er Viborgs centrale søer. Hvad enten man går rundt om dem, kigger ned i vandet, ror på dem om sommeren eller skøjter på dem om vinteren, er de ofte et omdrejningspunkt for de lokale. Hvis du fristes til at hoppe i det kølige vand på en sommerdag, vil du dog blive mødt af et 'Svømning forbudt' skilt. Når vejret er varmest, bliver søen neon grøn på grund af alger. Udover det ligger der et tykt lag af slam under overfladen til minde om Viborgs tidlige historie, hvor man smed spildevand og fabriksaffald i søen. På trods af advarslerne hopper mange lokale i vandet alligevel.

English:

Nørresø and Søndersø are the lakes that lie in the centre of Viborg. Whether walking around them, staring into their waters, rowing on top in summer or skating on top in winter, their water is often a focus for the locals. If you feel inspired to dip in on a summer's day however, you will be greeted by a 'No Swimming' sign. When the weather is at its hottest, the lake turns a fluorescent green due to algae blooms. Furthermore, underneath this lies a thick layer of sludge, a reminder of Viborg's early history of dumping sewage and factory waste into the water. Despite the warnings however, many locals go ahead and jump in regardless.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg hvad en alge er lavet af og hvorfor det kan være farligt at svømme i vand med alger. / Ekskursion til en af søerne. / Skriv en kort stil om din bedste badetur. / Tegn din bedste badetur.

Undallslund

Dansk:

Laurits Chr. Von Undall blev udnævnt som Viborgs første borger i 1851. Han havde mange titler i byen, blandt andet bankformand, byrådsmedlem, og fængselsinspektør. I rollen som fængselsinspektør var Undall ansvarlig for, at fangerne skulle beplante et stort område i udkanten af Viborg med skov. Denne skov kom senere til at blive navngivet til hans ære – 'Undallslund'.

Siden dengang har Undallslund haft en mangeartet historie. Oprindeligt blev stedet brugt til arrangementer, afholdt af de lokale skyde- og idrætsklubber, og blev senere overtaget af tyske tropper under Danmarks besættelse i 2. Verdenskrig. Efter denne tid, mellem 1946 og 1947, var stedet omdrejningspunkt for henrettelsen af 16 mennesker på grund af deres rolle under besættelsen.

Henrettelsernes præcise placering er i dag skjult. Det er en mørk historie, som mange finder svær at håndtere og er usikre på hvor meget opmærksomhed den skal have. Nu til dags, blandt de fredfyldte træer i Undallslund, er der en skovskole, vandrestier, skovtursbænke og forskellige mountainbikeruter. På overfladen virker stedet smukt, men hvis træer kunne tale, ville de fortælle en meget mere indviklet historie.

English:

Laurits Chr. von Undall was appointed Viborg's first citizen in 1851. He carried many roles in Viborg including Chairman at the bank, member of the City Council, as well as prison inspector. In this role prison inspector, Undall was responsible for providing prisoners to plant a large section of forest on the outskirts of Viborg, it was this forest that was later named in his honor - 'Undallslund'.

Since this time Undallslund has had a diverse history. Initially used as a site for events by the local shooting and gymnastics club, it would later be taken over by German armed forces during the Danish occupation during WWII. After this time, between 1946 and 47, it was also the site where 16 people were executed in response to the roles they played during the occupation.

Today, the exact location of these executions is hidden. It is a dark history that many find difficult to grasp and unsure how much attention to place on it. Nowadays, amongst the serene trees of Undallslund, there is a nature school for children, walking trails, picnic benches and various mountain biking tracks. On the surface it seems to be a place of simply beauty, but if the trees could talk, they would tell of a much more complex history.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg hvad Undallslund er for et sted og forbered et kort oplæg. / Hvordan ser ansigterne på de 16 personer ud? / Skriv en stil om besættelsestiden i Danmark under 2. Verdenskrig.

Fugle-Mortensen

Dansk:

Hans Christian Cornelius Mortensen var en indflydelsesrig lærer i Viborg i begyndelsen af 1900-tallet. Han var både frygtet og elsket blandt eleverne. Selvom han havde stor indflydelse på mange elever i byen, var hans største indvirkning på den lokale fuglebestand.

Mortensen var ornitolog og var pioner inden for videnskabelig ringmærkning af fugle. Han håndlavede små aluminium identifikationsringe og satte dem på benene af over 6000 fugle. Disse var derefter brugt til at spore disse fugles bevægelsesmønstre gennem Europa. Det var en praksis som var ny, men som hurtigt beviste sig at være meget informativ og bliver nu brugt over hele verden.

English:

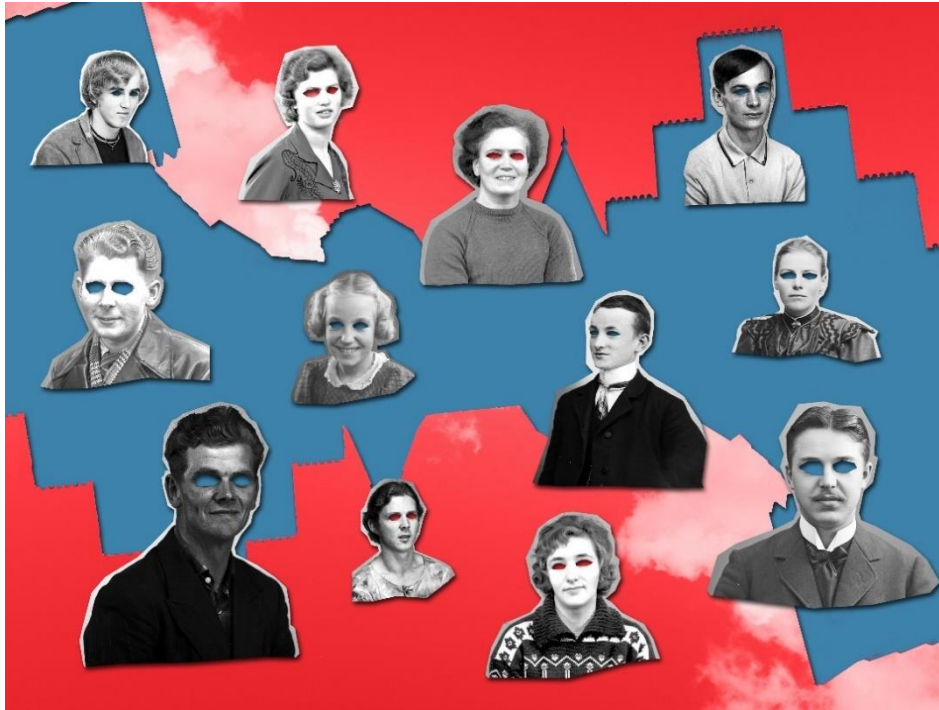
Hans Christian Cornelius Mortensen was an influential teacher in Viborg at the turn of the 20th century. He was a teacher reportedly both feared and popular among students. While he influenced the lives of many students in the city, his biggest impact was with the local bird population.

Mortensen was an ornithologist who pioneered scientific bird ringing. He handmade small aluminum identification 'rings' and attached them to the legs of over 6000 birds. These were then used to trace the movement of these birds across Europe. It was a practice which was innovative, proved highly informative and is now performed world-wide.

Inspiration til undervisningen:

Vælg en fugl og find ud af alt hvad du kan om den. / Nævn så mange fuglearter du kan. / Undersøg ringmærkning af fugle og forbered et kort oplæg.

Sankt Kjeld af Viborg

Dansk:

Saint Kjeld have en særlig indflydelse i Viborg, både da han levede og efter sin død. I sit liv blev han opfattet som ansvarlig for at have reddet store dele af byen fra en voldsom brand i 1145. Da branden ræsede gennem byen, løb Kjeld til kirketårnet for at bede. Da han bad, blev branden langsommere og flammerne nåede aldrig kirken.

Efter sin død, fortsatte Kjelds indflydelse fra graven. Det blev sagt, at dem der var syge besøgte hans grav for at blive raske. 12 heldige mennesker, som havde besøgt hans grav, havde efter sigende fået deres syn tilbage. Det var disse mirakler som gjorde, at Kjeld blev kanoniseret af paven. I dag kan Viborgs borgere stadig nyde godt af Kjelds indflydelse, og holde fri på Sanktkjeldsdag den 11. juli.

English:

Saint Kjeld has had a significant influence over Viborg both in life and in death. While alive, it is believed that Saint Kjeld was responsible for saving much of the city from a major fire during 1145. As the fire tore through the city, Kjeld ran to the cathedral tower to pray. As he prayed, the fire slowed down around him, and the flames never reached the church.

After his death, the influence of Kjeld continued at his grave. It was said that those who were sick could visit his tomb to become healthy once again. For twelve lucky people, it is said what a visit to his grave was responsible for restoring their sight. It was these miracles that led to Kjeld being canonized by the Pope. Today, Viborg citizens can still enjoy the influence of Kjeld, taking a day of work for the 'Holy Kjeld day' on July 11.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg den store brand i 1145 og forbered et kort oplæg. / Undersøg Sanktkjeldsdag og forbered et kort oplæg. / Tegn personernes øjne efter de fik synet tilbage.

Bageren er desværre død, så nu bager han ej brød

Dansk:

Når man går ned ad Viborgs gamle gader, kan man se en gylden kringle hænge på et skilt ved siden af en bygning. Det er et velkendt symbol for bagerier i Danmark, men dem der føler sig sultne bliver bedrøvede, når de kommer tættere på og læser "bageren er desværre død, så nu bager han ej brød."

Den gyldne kringle, man ser i dag, er ikke den originale, men en erstatning af den tidligere som blev stjålet af tyve. Kringlen har ofte været udsat for tyveri, så selvom bageren ikke har bagt brød siden 1969, er kringlen stadig en populær takeaway-mulighed.

English:

Walking down an old street in Viborg, one sees a golden kringle hanging on a sign next to a building. A well-known symbol for bakeries in Denmark, those feeling hungry are sad to read once they get closer that "the baker is unfortunately dead – so now he does not bake bread."

The golden kringle you see today is in fact not the original, but a replacement of one stolen by thieves. Unfortunately, the memorial kringle has been an object of theft on multiple occasions. So, despite the baker no longer baking bread since the closure in 1969, the kringle remains a popular takeaway option.

Inspiration til undervisningen:

Tegn det bedste brød fra bageren. / Bag et rigtigt bagerbrød. / Undersøg danske ordsprog. / Undersøg engelske ordsprog. / Tegn din udgave af kringlen.

Billen er dum

Dansk:

I en stille park i centrum af Viborg står et gammelt træ. Hvis man kigger tættere på den ru bark, kommer nogle ord langsomt til syne – 'Billen er dum'. Teksten er skåret ind i træet med en skruetrækker af to lokale studerende i 1970'erne. Billen er en reference til en lærer, som underviste i Viborg på den tid.

Det er uklart hvad Billen havde gjort for at fortjene sådan en handling. Desværre hænger teksten ved over 40 år senere, selvom de studerendes vrede måske var kortvarig. Heldigvis for læreren, vil teksten snart forsvinde for evigt i takt med at træet vokser.

English:

In the middle of Viborg in a quiet park stands an old tree. If one looks closely at its rough bark some words slowly become clear – 'Billen er dum'. The text was carved into the tree using a screwdriver by two local students in the 1970s. The 'Billen' is a reference to a teacher in Viborg at the time and 'er dum' translates to 'is stupid'.

It is unclear exactly what Billen had done to deserve such an action. Unfortunately, while the anger of the students towards their teacher may only have lasted a short while, the text has lasted over 40 years. Thankfully for the teacher, as the tree has grown, the text has grown with it and soon the message will be lost forever.

Inspiration til undervisningen:

Forestil dig hvad du ville indgrave i træet, hvis det skulle være en positiv besked. / Skriv en stil om de to studerendes oplevelse med læreren – hvad skete der efter de havde skåret i træet? / Tegn dit yndlingstræ. / Hvordan så Billen egentlig ud og hvorfor blev han kaldt for 'Billen'?

Hans og Jack

Dansk:

Tæt på Viborg ligger Daugbjerg Kalkminer. Disse miner blev fundet for over 1000 år siden og var en ressource til lokalområdet. Minerne har også en historie som skjulested for Jens Langkniv, som i 1600-tallet var kendt som Jyllands Robin Hood. Snart efter denne aktive periode, blev minerne tørre og snart glemt.

Det var først i 1921, at nogle lokale børn opdagede hulerne da de plukkede bær. Et helt hulesystem blev opdaget, og blev hurtigt et attraktivt sted for turister. I denne tid blev Hans Vestergård og hans hund 'Jack' huleguider, og brugte små petroleumslamper til at tage turisterne med under jorden.

English:

Close to the city of Viborg sits the Daugbjerg Limestone Mines. These mines were first found over 1000 years ago and used as a resource for the local area. The mines also have a history as a hiding place for Jens Langkniv, who during the 1600s was known as the Robin Hood of Jutland. Soon after this active period however, the lime resources gradually dried up and the mines were forgotten.

It was only in 1921 that some local children picking berries rediscovered the caves. Exploring further, a whole cave system was found and soon it would become a site for visiting tourists. During this time, it was Hans Vestergård and his dog 'Jack' who became the cave guides, using just a small kerosene lamp to take the tourists underground.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg historien om Jens Langkniv og forbered et kort oplæg. / Ekskursion til Daugbjerg Kalkminer. / Skriv en kort stil om Hans og Jacks guidede ture rundt i minerne.

Slutningen af vejen

Dansk:

Viborg Domkirke og Viborg by er et betydningsfuldt sted for Erik Klipping. I 1259 blev Erik kronet som konge af Danmark i Viborg. Senere, i 1286, blev han begravet i den nærliggende by Finderup.

Selvom mordets detaljer stadig er ukendte i dag, siges det, at kongen blev stukket 56 gange, mens han sov. Manden som blev dømt for mordet, var Marsk Stig, en af kongens egne kommandører. Selvom kongens attitude og politikker havde gjort mange mennesker vrede, blev det påstået, at Stigs morderiske handling var hævn for kongens forførelse af Stigs kone, mens kommandøren var ude for at kæmpe for kongen.

Selvom kongens død stadig er et mysterium, lever mindet om begge mænds liv videre i Viborgs gader. Det er uklart, om det er tilfældigt eller planlagt, men i dag mødes kongen og hans morder i gaderne. Når man går op ad gaden, navngivet efter kongen, vil man på et tidspunkt møde en modsatgående gade med Mark Stigs navn.

English:

Viborg Cathedral is a significant site for Eric V Klipping. Here, in 1259, Erik was crowned the King of Denmark. Later, in 1286, it was here too that he would be buried following his murder in the nearby village of Finderup.

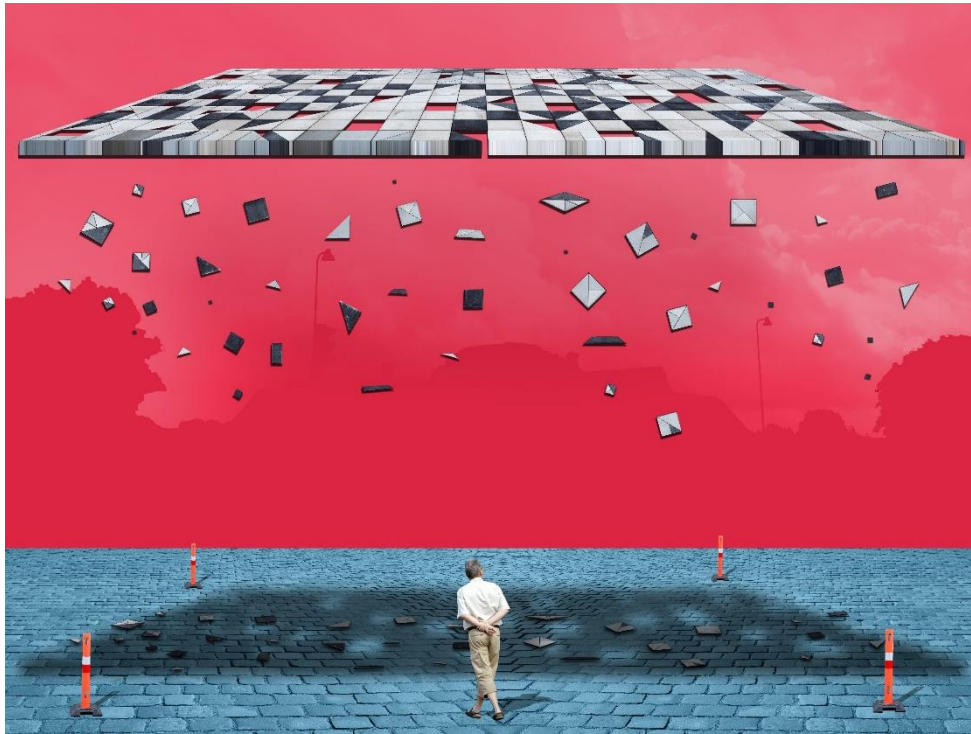
While the exact details of his murder remain mysterious to this day, it is said the King was stabbed 56 times while sleeping. The man convicted for the murder was Marsk Stig, one of the King's own army commanders. Although the King's attitude and policies had upset many people at the time, it is suggested that Stig's murderous act was in retaliation for the King seducing his wife while the commander was away fighting for the King.

While the exact circumstances surrounding the King's death remain mysterious today, the memory of both men lives on in the streets in Viborg named in their honor. It is unclear whether it is by chance or planning, but today the king and his accused murderer meet again in these streets. As one travels up the street named after the former King, eventually it meets an intersection, the road of Marsk Stigs.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg Erik Klippings liv og forbered et kort oplæg. / Undersøg mere om Marsk Stig og skriv en kort stil om emnet.

Mosaikmur

Dansk:

Rundt om Viborg Kunsthøjskole var der engang en kedelig betonmur, som gik under øgenavnet 'Berlinmuren'. Stedet blev transformeret af kunstneren Mette Winckelmann og hendes mosaikmur lavet af 12.086 forskellige mosaikfliser. Det er et komplekst mønster i forskellige nuancer, som skaber symmetriske mønstre inspireret af byens historie.

Desværre ville betonmuren under kunstværket ikke give op uden kamp. Efter opsætningen af mosaikken, begyndte de hurtigt at falde ned. Forskellige metoder blev brugt for at få dem til at sidde fast, men det kunne ikke lade sig gøre. I dag bliver fliserne ved med at falde ned, og en løsning er i gang med at blive udtænkt. Hver flise efterlader en tom plads i det ellers gennemtænkte arrangement. I dag er kunstværket blevet til et samarbejde mellem kunstneren og tyngdekraften, og ændrer sig dagligt.

English:

Surrounding the Viborg Kunsthøjskole was once a plain concrete wall, known jokingly as 'The Berlin Wall'. The space was transformed by the art of Mette Winckelmann, using 12.086 tiles to form a huge mosaic pattern. It is a complex arrangement of different shades which create symmetrical patterns inspired by the town's history.

Unfortunately however, the concrete wall underneath refused to go away without a fight. After the installation of the covering tiles, they soon began to fall. Various methods were used to try and reattach the works, but the steady decay was unable to be contained. Today the tiles continue to fall as a solution is searched for. Each tile leaves a vacant spot in the carefully thought out arrangements. Today, therefore, the resulting artwork is an unintentional collaboration between the artist and gravity, changing daily.

Inspiration til undervisningen:

Ekskursion til mosaikmuren. / Tegn din egen mosaikmur – hvilke mønstre skal helt sikkert være med i din mosaikmur og hvilke geometriske former bruger du til dine mønstre? / Skriv en kort stil om mødet mellem betonmuren og mosaikmuren – hvorfor vil betonmuren ikke lade sig skjule?

Fru Mikkelsen

Dansk:

Fisk har længe været en populær spise i Danmark, og bliver tit serveret i forbindelse med nytårsaften eller andre højtider. I 1900-tallet i Viborg gik man til fiskeboderne på Nytorv for at købe fisk.

Der var mange boder at vælge imellem, så man måtte skille sig ud for at være succesfuld. Her blev Petrine "Thinne" Mikkelsen kendt. Hun gik i sin fars fodspor, og Thinne blev et velkendt ansigt i fiskeboderne, hvor hun var kendt for sit høje humør og fantastiske evner for at sælge sine varer. Som hendes far havde gjort det før hende, ville hun senere invitere sin datter til boderne for at give familiefærdighederne videre. Det ville dog være sidste gang, da fiskebodernes tid sluttede efter at datteren havde overtaget.

English:

Fish has long been a popular food in Danish culture, often brought for special celebrations such as New Years or religious holidays. For a long time during the 20th century in Viborg, the location to go for your fish was the fishing stalls at Nytorv.

With many stalls to choose from, one had to stand out from the crowd to be successful. It was here that Petrine "Thinne" Mikkelsen became known. Following in her father's footsteps, Thinne became a familiar face at the fish stalls where she was known for her jolly mood and supreme skills in selling her goods. As her father had done to her, she would later invite her daughter to the stall to again pass on the family skills. It would be the last time however, as in the daughter's hands the fish stall eventually came to an end.

Inspiration til undervisningen:

Tegn et væsen som er halvt menneske og halvt dyr. / Skriv en kort stil om en normal dag i "Thinnes" liv. / Undersøg Nytorvs historie og forbered et kort oplæg.

Lag af tid

Dansk:

Før reformationen i Viborg stod der 12 kirker i byen. Hver af disse kirker var omgivet af kirkegårde hvor de døde lå i fred. Freden varede dog ikke evigt, da kongen beordrede nedrivning af kirkerne under reformationen, og de hellige områder blev bygget om.

Som resultat ligger mange af kirkegårdene under huse, veje og shopping områder i Viborg. Når man går gennem byen, går man højst sandsynligt ovenpå knoglerne fra tidligere lokale.

English:

Prior to the Reformation in Viborg, there stood 12 parish churches in the city. Each of these churches were surrounded by many gravesites, where the dead were laid to rest in peace. This peace was not forever though, as during the Reformation, the king ordered these churches to be torn down and these previously sacred lands were soon built over.

As a result, in modern day Viborg, many of the grave sites sit unmarked under houses, roads and shopping areas. As one moves through the city it is likely to be on top of the bones of the former locals.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg om du kan finde kirkernes placering. / Hvordan tror du en af de gamle kirker så ud – tegn en kirke. / Forbered et oplæg om reformation i Danmark (evt. i Viborg).

Henrik Gerner

Dansk:

Henrik Gerner (1627-1700) var biskop i Viborg, og kendt for sin rolighed og tålmodighed. Tidligt i sit liv, langt fra Viborg, havde han været en del af et plot i oprøret mod det svenske styre i Nordsjælland. Han blev taget til fange og sad tålmodigt i lænker indtil en redningsaktion mange uger senere.

Senere i sit liv rejste han til Viborg og blev biskop. Det var han indtil 1700, hvor han mødte sin sørgelige skæbne. Mens han spiste, fik Gerner et stykke kød galt i halsen. Han kunne ikke sluge eller hoste det op, så han var dømt til at sulte ihjel. Han kendte sin skæbne, og som enden drog nærmere, gik han til sin kiste og lagde sig i den, imens han tålmodigt ventede på sit endeligt.

English:

Henrik Gerner (1627-1700) was a bishop from Viborg, known for his calmness and patience. Early in his life, away from Viborg, he had been caught up in a plot to uprising against the Swedish occupation in North Zealand. As a result, he was taken captive and sat patiently chained until a rescue many weeks later.

Later in life he would travel to Viborg where he became bishop. This lasted until 1700 where he met an unusual and sad demise. While eating a meal, Gerner got a piece of meat stuck in his throat. Unable to swallow or cough it up, he was condemned to death by starvation. Knowing his fate, as the end came closer, he calmly made his way to his coffin and laid himself inside, patiently waiting for the end.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg mere om oprøret mod det svenske styre i Nordsjælland og forbered et kort oplæg. / Find ud af mere om Henrik Gerner. / Hvordan kunne han være så rolig og tålmodig?

Søheste

Dansk:

Efter den store brand i Viborg i 1726, var store dele af byen blevet jævnet med jorden. En stor del af området blev hurtigt bebygget, men en lille del er forblevet ubebygget – Latinerhaven. Her har Løvebrønden været placeret siden 1935.

Over løven, som spytter vand ud i springvandet, står fire søheste. De fire søheste er en ny tilføjelse til springvandet, efter at de originale blev stjålet af en ukendt tyv. De originale søheste er aldrig blevet fundet, men rygterne siger, at de er gemt et sted i byen.

English:

After the great fire of Viborg in 1726, a large part of the city was flattened. While most of the spaces left by this destruction were soon built over, one space has remained un-developed to this day – the Latinerhaven. It is here that the 'Lion's Well' has been located since 1935.

Above the Lions which spit water into the fountain stands four seahorses. These four seahorses are new additions to the fountain however, after the original ones were stolen by an unknown thief. The original seahorses were never found yet some say they are still stowed away somewhere in the city.

Inspiration til undervisningen:

Ekskursion til Løvebrønden. / Digt en historie om søheste tyveriet, og hvor de mon kan være gemt væk i byen. / Undersøg og forbered et oplæg om den store brand i Viborg 1726.

Sortebrødre

Dansk:

Sortebrødre Kirke i Viborg blev oprindeligt bygget i 1230. Siden dengang har kirken haft mange ombygninger, men står stadig i sin oprindelige stil. Meget af kunsten og mange af de historiske møbler kan findes indenfor, og udenfor er det værd at bemærke en lille detalje.

Kirkens vægge er et sammensurium af forskellige murstensmaterialer som vidner om de mange ombygninger gennem tiden. Nogle af disse mursten viser hvordan folk boede for flere hundrede år siden. Hvis man kigger nærmere på nogle af murstenene, kan man se forskellige fiskesymboler. Fisken er et populært kristent motiv, som de tidlige kristne tog til sig som et hemmeligt symbol. Mens nogle tror, at disse er en tilfældighed, mener andre, at de blev hugget ind i murstenene af munke i Viborg.

English:

Sortebrødre Church in Viborg was originally built in 1230. Since this time, it has undergone various rebuilds, but has remained in its original style. While many historical pieces of furniture and art can be found inside, outside there sits a small detail worthy of consideration.

The walls of the church contain a patchwork of brick materials which tell of its rebuilds throughout history. Some of these bricks also show evidence of the people who lived here centuries ago. If one is to look closely at some of the bricks various fish symbols become clear. The fish is a popular motif of the church, adopted by early Christians as a secret symbol. While some believe these are just a chance occurrence, others tell the story that these were carved into the bricks by early monks in Viborg.

Inspiration til undervisningen:

Ekskursion til Sortebrødre kirken i Viborg. / Lav en tidslinje for Sortebrødre kirkens historiske udvikling. / Undersøg og forbered et oplæg om fiskesymbolet, både i kristendommen og i andre traditioner.

Skald

Dansk:

Øl har spillet en stor rolle i Viborgs historie. Øl traditionen blev tilskyndet ved munkenes ankomst til byen i begyndelsen af 1200-tallet, og de blev set som ølbrygningsekspertter. Vand var ikke altid sikkert at drikke, så mange foretrak at drikke øl for at stille tørsten og undgå sygdom.

Gennem tiden blev Viborg kendt som byen med kirker og øl. En gæst skrev i 1670: "Viborg Skald skærer gennem maven som et sværd, laver en rumlen i maven og summen i tarmen." Det var efter sigende kærligheden til øllen, som bidrog til den store brand i 1726. Da ilden brød ud i et hus midt i byen, var der et kort øjeblik, hvor den kunne være blevet slukket ved at hælde øl på den. Man valgte ikke at gøre det, og resultatet blev en stor brand i størstedelen af byen.

Heldigvis er Viborg blevet genopbygget, vandkvaliteten er meget bedre og øllen er ikke så hård for maven, men er stadig et populært valg for både lokale og gæster.

English:

In the history of Viborg, beer has played a major role. The beer tradition was encouraged by the arrival of monks in the early 1200s, who were considered expert beer makers. As water was not always safe for drinking, many would instead prefer to drink beer to quench their thirst and avoid sickness.

Over time Viborg would become known to many as the city of churches and beer. As one visitor wrote in 1670, "Viborg Skald penetrates the belly like a sword, making a rumble in the stomach and buzz in the gut". It was the love for such beer that some say contributed to the great fire in the city in 1726. When a fire broke out in a house in the middle of the city, there was a brief moment where it could have been extinguished by pouring a pot of beer on it. The choice not to do this however proved fatal, as the fire would go on to burn the majority of the city.

Thankfully today Viborg has been rebuilt, the water quality is much better and the beer not as harsh on the stomach, yet it remains a popular choice for locals and visitors alike.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg og forbered et oplæg om traditionen for at drikke øl frem for vand af sundhedsmæssige årsager – hvad er øl egentlig for noget? / Hvad tror du diskussionen gik ud på, da de tog beslutningen om ikke at hælde den drebare øl ud over ilden?

Spyt-stenen

Dansk:

At rejse mellem Viborg og Overlund kan i dag se ud som en meget lille begivenhed, men dette har ikke altid været tilfældet. I 1852 blev den første vej og bro mellem de to områder bygget. Straks blev vejen et populært rejsemål.

Mange valgte at tage vejen over toppen af bakken til Overlund, hvor de kunne nyde udsigten over byen og naturen omkring. Ved dette sted stod en speciel sten, kendt som 'Spyt-stenen'. Den fik sit navn fra en tradition, hvor den der nåede stenen måtte gå rundt om den tre gange og derefter spytte på den, hvorefter ens ønske ville gå i opfyldelse.

Mange mennesker og biler tager den samme rejse hver dag, men spytstenen bliver ikke spyttet på længere. I dag står den uset under en hæk, og man kan ikke længere gå rundt om den.

English:

While travelling between Viborg and Overlund today may seem like an insignificant event, this has not always been the case. In 1852, the first road and bridge connecting these two areas was formed. Immediately, travelling via this road became a popular excursion.

Many chose to take the road to the top of the hill to Overlund, where they could enjoy the view of the city and enjoy the natural surroundings. At this location stood a unique stone, known as the 'Spyt-stenen' (Spit stone). It got its name from the tradition that when one reached it they must walk around the stone three times and then spit on it, so what you would have a wish fulfilled.

Many people and cars now make this same journey daily, however the spit stone remains largely spit free. Today it lies unseen under a hedge, meaning it can no longer be walked around.

Inspiration til undervisningen:

Tegn ruten fra Viborg til Overlund med den nye vej og bro, sådan som du tror det så ud dengang. / Hvis Spytstenen kunne tænke, hvilke tanker ville den så have – både da den var i sin storhedstid og nu? / Ekskursion til den glemte spytsten. / Hvilket ønske ville du ønske, hvis Spytstenen kunne opfylde dit ønske? / Undersøg og forbered et oplæg om den nye vej og bro. / Se om du kan finde ud af, hvilken udsigt man havde, hvis man befandt sig ved Spytstenen.

Vesuvus udbrud

Dansk:

I 1918 besøgte filminstruktør Ole Olsen Hald sø tæt på Viborg. Han var i gang med at filme til 'Vesuvius in Eruption' (Vesuvus udbrud), men havde problemer med at fange udbruddet på kameraet. Hans løsning var at genskabe et udbrud i bakkerne omkring Hald sø.

Imens hans filmede fra den ene side, stod et hold af mineingeniører på den anden side. De gravede et krater og fyldte det op med krudt, benzin, petroleum og tjære. Da kameraet kørte, satte holdet ild til krateret, som sendte en skælven gennem bakkerne og kastede røg og ild i luften. Det viste sig at være effektivt, og filmens publikum troede de så det rigtige udbrud.

English:

In 1918, film director Ole Olsen visited Halk Lake near Viborg. He was in the process of filming for 'Vesuvius in Eruption' but had the problem of actually capturing an eruption. His solution was to recreate an eruption in the hills around Hald Lake.

Filming from one side of the hills, Olsen sent a team of mining engineers to the other side. Here they dug a crater and filled it with gunpowder, petroleum and tar. Once filming began, the team ignited the crater which sent a tremble throughout the hills and blasted smoke and fire into the air. It proved an effective plan, with the resulting images fooling the audience into believing they were seeing the real thing.

Inspiration til undervisningen:

Undersøg og forbered et oplæg om Ole Olsens film. / Ekskursion til Hald sø. / Lav dit eget postkort med udgangspunkt i din yndlingsfilm.

Viborg Miniby

Dansk:

I 2000 besluttede en gruppe lokale at bygge mini-Viborg. Siden har de haft travlt med at skabe en model af husene i Sct. Mogens Gade fra 1850 i skalaen 1:10. Mange af deltagerne i projektet er pensionerede tømrere, metalarbejdere, murere og ingeniører. Selvom de engang arbejdede i byen på en meget større skala, er deres fokus nu på noget meget mindre.

Ved brug af detaljerede planer og fotografier af byen, har den tålmodige gruppe genskabt byen med fantastisk detaljerighed, helt ned til den enkelte mursten i bygningerne. Mange af bygningerne er lige nu under rekonstruktion i værkstedet, men de færdige modeller vil blive afsløret for lokalsamfundet i den kommende fremtid.

English:

Beginning in 2000, a group of locals decided to build a mini-Viborg. In the time since, they have been working towards creating a model of the houses in Sct. Mogens Gade from around 1850, in scale 1:10. Many of the participants working on the project are retired carpenters, metal workers, bricklayers and engineers. Although they once worked on projects of a big size through the Viborg region, today their focus is smaller.

Using detailed plans and photographs of the city, this patient group recreates the city in impressive details, down to the individual and unique bricks which make up the houses. Many of the buildings are currently under construction in the studio with the full model to be revealed to the community in the near future.

Inspiration til undervisningen:

Ekskursion til Viborg Miniby. / Hvilket sted ville du lave i miniformat? / Undersøg og skriv en kort stil om Viborg og Sct. Mogens Gade fra omkring 1850 – Hvordan så det ud, hvilke mennesker boede der? / Hvad er dit yndlingshus på billedet?

Regionshospitalet i Viborg

Dansk:

Elevatorskinnerne, der forbinder Regionshospitalet Viborgs to separate bygninger, giver en unik transportforbindelse gennem skyerne. Mens passagererne regelmæssigt glider mellem de to bygninger og over vejen, sidder to duer helt usikkert på skinnerne.

Her har de opholdt sig siden begyndelsen, og på trods af den konstante bevægelse over deres hoveder, har duerne lavet en rede oppe ved skinnerne. Det vækker stor panik hos de passagerer, der kører med elevatoren for første gang. Når elevatoren bevæger sig mod duernes rede, ser det nemlig ud til, at de er dømt til at blive mast. Men hver gang dukker duerne roligt deres hoved og undviger elevatoren med den mindste margin.

English:

The elevator tracks that connect two separate buildings in the Viborg hospital, provide a unique transportation route through the sky. As passengers glide regularly between the two buildings and over the road below, two pigeons sit precariously on the tracks.

Since the beginning of the tracks and despite the constant movement of the cart over their heads, these pigeons have made themselves a nest up here. To the panic of first-time riders, as the elevators moves towards the nest it appears they are doomed to be squashed. Every time however, the pigeons calmly duck their heads and miss the moving car by the smallest of margins.

Inspiration til undervisningen:

Hvordan tror du, at duerne har indrettet sig ved skinnerne? – tegn og fortæl en historie om deres hverdag ved skinnerne. / Tag ud i naturen og tag billeder af dyr, insekter, planter og hvad der ellers inspirerer dig – brug dem til at lave dit eget postkort.